

การบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

Internal Control Management on The Budget of Basic Education Schools Under The Office of Kalasin Educational Elementary Service Area 2

นฤมล หลักคำ (Narumol Lukkham)*

วัลลภา อาริรัตน์ (Wallapha Ariratana, Ph.D.)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 2) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน และ 3) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาการควบคุมภายในด้านงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ และการจัดสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามขนาดโรงเรียน โดยทดสอบค่า $t - test$

จากผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบดังนี้ การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารสินทรัพย์ และการรายงานการเงินและผลการดำเนินงาน โรงเรียนขนาดใหญ่ โดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบดังนี้ การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง การวางแผนงบประมาณ และการรายงานการเงินและผลการดำเนินงาน 2) โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพการปฏิบัติงานการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณแตกต่างกันใน ด้านการวางแผนงบประมาณ ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต ด้านการบริหารทางการเงินและควบคุมงบประมาณ และ ด้านการควบคุมภายในอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง 3) แนวทางการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 (1) ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุมผู้บริหารควรชี้แจงทำความเข้าใจกับบุคลากรในการจัดโครงสร้างการบริหารและกำหนดสายงานการบังคับบัญชาให้มีความเข้าใจตรงกัน ผู้บริหารต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากร (2) ด้านการบริหารความเสี่ยง มีการกำหนดภารกิจและวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ส่งเสริมให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์งานและปัญหาเพื่อร่วมกันประเมินความเสี่ยงควรมีการกำหนดให้ผู้รับผิดชอบของแต่ละกิจกรรมรายงานผลการปฏิบัติเมื่อแล้วเสร็จ (3) ด้านกิจกรรมการควบคุมจัดทำคำสั่งมอบหมายงานให้บุคลากรปฏิบัติอย่างชัดเจน (4) ด้านสารสนเทศและการสื่อสารจัดระบบสารสนเทศและการสื่อสารเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่มีคุณภาพและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ มีการประชุม

คำสำคัญ: การบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Keywords: Internal Control Administration toward Budget, Basic Education Schools

* นักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เพื่อปรึกษาหารือและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการควบคุมภายในอย่างสม่ำเสมอ และ มีการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานส่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นประจำ (5) ด้านการติดตามประเมินผล การระดมความคิดเห็นให้ทราบถึงปัญหา ข้อบกพร่อง เพื่อนำมาหาแนวทางการแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาต่อไป กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมิน มีความมุ่งมั่นในการแก้ไขปรับปรุง และหาแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

Abstract

This descriptive research aimed to 1) study the condition of internal control administration toward budget of basic education schools under the Office of Kalasin Educational Elementary Service Area 2, 2) compare the differences of internal control administration toward budget of basic education schools between different size of schools and 3) for development of internal control administration toward budget of basic education schools under the Office of Kalasin Educational Elementary Service Area 2. Data was collected by using questionnaire, interview form and focus group. Data was then analyzed through content analysis, frequency discrimination, value of percentage, mean and standard deviation. The data analysis for comparing differences of internal control administration toward budget of basic education schools regarding to school sizes was made through value of t-test.

Research findings were as follows:

1) Overview condition of internal control administration toward budget of small size basis education schools was found with high level of action. The first 3 highest mean of action were procurement system management, asset management and report of finance and work result. For big size schools, the first 3 highest mean of action with high level included procurement system management, budget planning and report of finance and work result.

2) The differences between small and big size schools concerning work condition of internal control administration toward budget were found with statistical significance at level of “.05” including budget planning, product capital calculation, financial management and budget control and internal control. There was no difference with the rest of works.

3) Guidelines of internal control administration toward budget of basic education schools under Kalasin Primary Educational Service Area Office 2 included; (1) For environment of control, administrators should explain detail of administrative structure to all staff to understand and they might behave as a good role model for staff. (2) For risk management, specification of organization missions and objectives should be made. All sections must be promoted to join work and problem analysis for evaluating the risk together. Responsible person for each activity should be appointed and the report of result should be made after finishing activities. (3) For activities of control, the clear formal memo of command for assignment might be provided for all staff. (4) For information and communication, up-to-date and qualitative system of servicing information and communication toward internal control should be actively provided. Meeting for consulting and sharing data and news about internal control should be regularly held, as well as preparing and sending the work result report to related sections. (5) For monitoring and evaluation, brain storming was conducted for revealing problems and weakness before finding guidelines of further amendment, improvement and development, as well as supervision, monitoring, inspection and evaluation. By having determination on improvement, it could help to find the way of working for ultimate useful.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภายใต้สภาวะแวดล้อมในยุคโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ตลอดจนการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มีความมุ่งหมายที่จะจัดการเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดีมีความสามารถและอยู่ร่วมกับ สังคมอย่างมีความสุข การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่าง มีพลังและมีประสิทธิภาพ จำเป็นที่จะต้องมีการกระจาย อำนาจและให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งให้มีการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการศึกษา จัด การศึกษาของไทย มีเอกภาพเชิงนโยบาย และมีความ หลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษา การกระจายอำนาจดังกล่าวจะ ทำให้สถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสระในการบริหารจัดการ เป็นไปตามหลักของการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management :SBM) ซึ่งจะเป็นรากฐาน และความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้ อย่างมีคุณภาพมาตรฐาน และสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

ดังนั้น สถานศึกษาหรือโรงเรียนที่มีฐานะเป็น นิติบุคคลย่อมมีสิทธิหน้าที่หรืออำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ และขอบวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งที่กำหนดไว้ในกฎหมาย คือเป็นส่วนราชการที่มีสภาพเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายว่า ด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ สถานศึกษาหรือ ผู้บริหารสถานศึกษารับผิดชอบตามที่กำหนดไว้ให้เป็นอำนาจ หน้าที่ของสถานศึกษาโดยตรง นอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบให้ถือปฏิบัติแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะ ต้องมีการดำเนินงาน หรือบริหารงานทั้งงานวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไปให้มี ประสิทธิภาพโดยยึดหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ที่ยึดทั้ง หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับ ผิดชอบและหลักความคุ้มค่า เป็นเครื่องมือในการนำวิสัยทัศน์

และนโยบายไปสู่การปฏิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

จากการสำรวจการควบคุมภายในของหน่วยรับ ตรวจโดยเจ้าหน้าที่ตรวจสอบของ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน พบว่า หน่วยงานภาครัฐส่วนใหญ่มีระบบการควบคุมที่เพียงพอ อยู่แล้วแต่มีปัญหาหรือจุดอ่อนที่สำคัญคือ การไม่ปฏิบัติ ตาม “ระบบ” เช่น การไม่ปฏิบัติตามนโยบาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี และแนวทางปฏิบัติงานที่กำหนด เป็นต้น และมีหลายหน่วยงานยังมีระบบการควบคุมภายใน ไม่เพียงพอ ไม่เหมาะสม หรือมีจุดอ่อนบางส่วน ซึ่งจำเป็นต้อง ปรับปรุงระบบการควบคุมภายในที่มีอยู่ในบางส่วน และหรือ เพิ่มเติมการควบคุมในส่วนที่ยังไม่เพียงพอ (สำนักงานตรวจ เงินแผ่นดิน, 2547)

ผู้บริหารซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนด นโยบายและมาตรการควบคุมภายในของโรงเรียน จึงควรจัด ให้มีระบบการควบคุมภายในที่เหมาะสมตามระเบียบ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐาน การควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 โดยมีบุคลากรทำหน้าที่หลัก ในสถานศึกษาเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ต้องประสาน การทำงานอย่างใกล้ชิดกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ดูแล รับผิดชอบงบประมาณของสถานศึกษาได้แก่หัวหน้ากลุ่ม งบประมาณ จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ชี้ให้เห็นว่าทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาเป็นหัวใจ ของการจัดการศึกษา ที่จะทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย ได้ตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ดังนั้นระบบ การตรวจสอบ ติดตามประเมินผลและควบคุมการใช้จ่าย งบประมาณด้านการศึกษาที่ประหยัด คุ้มค่า และมีประสิทธิภาพ สูงสุด เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง (กลุ่มนโยบายและ แผน, 2553)

ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 มีหน้าที่ในการดำเนินงานการควบคุมภายในสถานศึกษา และ รับผิดชอบจัดทำรายงานการควบคุมภายในตามระเบียบ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐาน การควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 จึงมีความสนใจที่จะศึกษา สภาพปัจจุบันการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ ต่อสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จะได้แนวทางในการพัฒนา การควบคุมภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยทั่วไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีสภาพเป็นอย่างไร
2. โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน
3. แนวทางในการดำเนินการควบคุมภายในด้านงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณในสถานศึกษาต่างกัน ตามขนาดของโรงเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **การควบคุมภายใน** หมายถึง กระบวนการที่ฝ่ายบริหารจัดทำขึ้น เพื่อให้มีความมั่นใจว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะบรรลุวัตถุประสงค์ มีประสิทธิภาพ และมีความเชื่อถือได้ของการรายงานทางการเงิน และมีการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับภายใต้มาตรฐานการควบคุมภายในที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินกำหนด ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมของการควบคุมการประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามประเมินผล

2. การบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณ

หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษา จัดทำเพื่อตรวจสอบ ติดตามประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผล การใช้จ่ายงบประมาณการจัดการศึกษา ตามขอบข่ายการบริหารงานงบประมาณ 7 ด้าน ประกอบด้วย การวางแผนงบประมาณ การกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน การจัดระบบการจัดซื้อ จัดจ้าง การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงานการบริหารทรัพย์สิน และ การตรวจสอบภายใน

3. แนวทางการบริหารการควบคุมภายใน

หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานที่จัดให้มีขึ้นในองค์กรเพื่อให้บรรลุภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีการดำเนินการเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 เป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 และเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษา และ หัวหน้างบประมาณ โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม ระยะที่ 2 เป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อหาแนวทางการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 และยืนยันข้อมูล กลุ่มเป้าหมายคือ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 และผู้บริหารสถานศึกษา เครื่องมือเป็น แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม

2. กลุ่มเป้าหมาย การวิจัยครั้งนี้

1) กลุ่มเป้าหมายระยะที่ 1 คือ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Random Sampling) โดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน เป็น 2 ขนาด ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดใหญ่ การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรการคำนวณของยามาเน่ (Yamane, 1973 อ้างถึงใน ประภาพร ศรีตระกูล, 2550) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 121 โรงเรียน

กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามอำเภอตามสัดส่วนตามขนาดโรงเรียนได้กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร จำนวน 121 คน และ หัวหน้างบประมาณ จำนวน 121 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 242 คน

2) กลุ่มเป้าหมายระยะที่ 2 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อยืนยันกรอบแนวคิดและสร้างประเด็นคำถาม ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน โดยใช้เกณฑ์มีประสบการณ์ในเรื่องการบริหารงบประมาณโดยตรง ความร่วมมือ ความเต็มใจในการให้ข้อมูล และความสะดวกในการเดินทาง

3) การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 7 คนประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจากโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 4 คน ได้แก่ ผู้บริหารจาก โรงเรียนหนองแฝกหนองหัววัววิทยา โรงเรียนพรมลือศรีสว่าง โรงเรียนสว่างกิจวิทยา โรงเรียนบ้านนางาม โรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้บริหารจากโรงเรียนสะอาดนาดีศิลาวิทย์ โรงเรียนหนองบัวคูรัฐประชาสรรค์ โรงเรียนไชยศรีเรืองวิทย์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นบนพื้นฐาน แนวคิดทฤษฎี โดยศึกษาจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ ซึ่งมีจำนวน 3 แบบ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสัมภาษณ์ (Interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

1) แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 และเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน ใช้สอบถามผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้าบริหารงบประมาณ

2) แบบสัมภาษณ์ (Interview) แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยผู้วิจัยกำหนดเนื้อหาโครงสร้างการสนทนาเป็นแบบกึ่งทางการไว้ล่วงหน้า เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณของสถาน

ศึกษาขั้นพื้นฐาน และหาแนวทางการดำเนินงานการควบคุมภายใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

3) การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 7 คนประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจากโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 4 คน โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 3 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม จากวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 และ ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน

2) การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) การค้นคว้าเอกสาร ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางในการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผู้วิจัยได้ประมวลข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

(1) นำข้อมูลที่ได้จากการจัดกลุ่มสนทนา มาจัดระบบ ถอดเทปบันทึกเสียงคำต่อคำ จัดพิมพ์ข้อมูลลงเครื่องคอมพิวเตอร์

(2) วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นข้อความซ้ำกัน หรือคล้ายกัน โดยรวบรวมข้อมูลที่อยู่ในกลุ่มความหมายเดียวกันไว้ในที่เดียวกัน แล้วประมวลผล สรุปเป็นประเด็นสำคัญ

(3) ทำความเข้าใจและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดจากประสบการณ์ในการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3) วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามขนาดโรงเรียน โดยทดสอบค่า t - test

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

สภาพการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขนาดเล็กโดยรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบดังนี้ การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารสินทรัพย์ และการรายงานการเงินและผลการดำเนินงาน โรงเรียนขนาดใหญ่ โดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบดังนี้ การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง การวางแผนงบประมาณ และการรายงานการเงินและผลการดำเนินงานสอดคล้องกับ สุภาวดี รักท่วม (2550) ได้ศึกษาความรู้และการปฏิบัติงานของครูและผู้บริหารเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมภายในสถานศึกษาและเพื่อเปรียบเทียบความรู้การปฏิบัติงานของครูและผู้บริหารเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต พบว่าโดยรวมครูและผู้บริหารมีระดับความรู้ต่ำ สอดคล้องกับ พะยอม สาสกุล (2550) พบว่า ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบายและวิธีปฏิบัติเพื่อความน่าเชื่อถือของระบบรายงานว่ามีประโยชน์และเกี่ยวข้องกันหรือไม่ และไม่ให้ความสำคัญในการตรวจสอบ และการสอบทานรายงานกับข้อมูลในรายงานว่ามีประโยชน์และเกี่ยวข้องกันหรือไม่ และไม่ได้มีการสอบย้อนหรือกระทบยอดข้อมูลด้านการดำเนินงานที่ได้จากระบบรายงานทางการเงิน ประกอบกับองค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการตรวจสอบการควบคุมภายใน จึงทำให้ระบบการตรวจสอบและประเมินผลการควบคุมภายในไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร แนวทางการแก้ไข เพื่อให้การติดตามประเมินผลการควบคุมภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพมากขึ้น คือ ผู้บริหารควรให้ความสนใจในการกำหนดนโยบายในการติดตามประเมินผลการควบคุมภายใน ให้มีการเปรียบเทียบข้อมูลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริงกับข้อมูลในการประมวลผลตลอดจนจัดให้ความรู้ความเข้าใจและคู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประเมินผลการควบคุมภายในแก่บุคลากรในองค์กรให้เพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ ปาริชาติ อุณเรือน (2551) การประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานระบบการควบคุมภายใน ด้านการเงิน การบัญชี และการพัสดุ ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

เชียงราย เขต 4 พบว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 มีผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานระบบการควบคุมภายในด้านการเงิน การบัญชี และการพัสดุอยู่ในระดับมากด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม พบว่า มีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานระบบการควบคุมภายในด้านการเงินอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการบัญชีและด้านการพัสดุ มีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานระบบการควบคุมภายในอยู่ในระดับมาก ด้านการประเมินความเสี่ยง พบว่า มีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานระบบการควบคุมภายในด้านการเงินอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการบัญชีและด้านการพัสดุมีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานระบบการควบคุมภายในอยู่ในระดับมากด้านกิจกรรมการควบคุม พบว่า มีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานระบบการควบคุมภายในทั้งด้านการเงิน ด้านการบัญชี และด้านการพัสดุอยู่ในระดับมาก ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่า มีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานระบบการควบคุมภายในทั้งด้านการพัสดุอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการเงินและด้านการบัญชีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานระบบควบคุมภายในอยู่ในระดับมากด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า มีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานระบบการควบคุมภายในทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการเงิน ด้านการบัญชี และด้านการพัสดุอยู่ในระดับมาก ปัญหาสำคัญที่พบ คือ เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์ และทักษะในการปฏิบัติงานและระบบสารสนเทศ ตรวจสอบติดตามไม่ทั่วถึง ไม่ต่อเนื่อง โรงเรียนจึงมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการจัดอบรมสัมมนาหรือฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ให้ความรู้ สอนงานให้เจ้าหน้าที่ได้มีการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเงิน การบัญชีของโรงเรียนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งขอให้มีการนิเทศติดตาม ตรวจสอบจากเขตพื้นที่การศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาอย่างทั่วถึง

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน

โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีสภาพการปฏิบัติงานการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณแตกต่างกันใน ด้านการวางแผนงบประมาณ ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต ด้านการบริหารทางการเงิน และควบคุมงบประมาณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

3. แนวทางการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

1) การจัดสภาพแวดล้อมการควบคุม

แนวทางในการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมการควบคุมปรากฏดังนี้ (1) การจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อควบคุมดูแลกำกับ ติดตามงานต่าง ๆ ให้เป็นปัจจุบัน (2) จัดโครงสร้างการบริหารงานให้ชัดเจน และทำความเข้าใจกับบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความเข้าใจตรงกัน (3) กำหนดความรับผิดชอบของบุคลากรภายในสถานศึกษาแต่ละคน และกรอบงานของแต่ละฝ่ายให้ชัดเจน (4) จัดสรรและระดมทรัพยากรในสถานศึกษา ให้มีความเหมาะสม เพียงพอต่อการดำเนินงานควบคุมภายในสถานศึกษา (5) ผู้บริหารจะต้องใช้การประชาสัมพันธ์ในองค์กรทุกรูปแบบ เพื่อให้ผู้ร่วมงานได้รับทราบแนวทางการทำงานของผู้บริหารที่ยึดหลักความซื่อสัตย์สุจริต และมีจริยธรรมในการปฏิบัติงาน (6) ผู้บริหารควรกำหนดระดับของความรู้ความสามารถที่จำเป็น สำหรับการปฏิบัติงานแต่ละประเภท โดยระดับความรู้ความสามารถที่กำหนดขึ้น ควรเป็นระดับความรู้ความสามารถทางการศึกษา หรือประสบการณ์ความชำนาญในการปฏิบัติงานสอดคล้องกับพนารัตน์ วสุวัฒน์ศรี (2551) ที่ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานการควบคุมภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพบว่า การดำเนินงานการควบคุมภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพบว่าสภาพการดำเนินงานการควบคุมภายในโดยภาพรวมเห็นว่าด้านสภาพแวดล้อมการควบคุมอยู่ในระดับการดำเนินงานมากกว่าด้านอื่นแนวทางการดำเนินงานการควบคุมภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดควรดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ และมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานการควบคุมภายในทุกขั้นตอนตามมาตรฐานของการควบคุมภายใน

2) การประเมินความเสี่ยง แนวทางใน

การบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการประเมินความเสี่ยงปรากฏ ดังนี้ (1) ควรมีการประชุมแต่งตั้งคณะกรรมการ และร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายในการดำเนินงาน (2) ควรมีการประชุมคณะกรรมการ เพื่อกำหนดกระบวนการประเมินความเสี่ยงวิเคราะห์ความเสี่ยง และแนวทางการบริหารความเสี่ยง (3) ประชุมชี้แจงบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อระบุงบปัจจัยเสี่ยง

และแนะนำวิธีการวิเคราะห์ความเสี่ยงในกรณีต่าง ๆ (4) บริหารและควบคุมความเสี่ยงร่วมกัน และเป็นแนวทางเดียวกันทั้งสถานศึกษาเพื่อให้เป็นเอกภาพในการบริหารงานและประสิทธิภาพของงาน (5) ส่งเสริมให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์งาน และปัญหา เพื่อร่วมกันประเมินความเสี่ยงสอดคล้องกับ ณรินทร์ ชำนาญดู (2548) ได้ศึกษาการบริหารการควบคุมภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าการบริหารการควบคุมภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีแต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สภาพแวดล้อมของการควบคุม และการประเมินความเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง แนวปฏิบัติในการบริหารการควบคุมภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการในรูปคณะกรรมการ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการอย่างชัดเจน เปิดโอกาสให้ทุกส่วนมีส่วนร่วมในการดำเนินการควบคุมภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกขั้นตอน

3) กิจกรรมการควบคุม แนวทางในการบริหาร

การควบคุมภายในด้านงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกิจกรรมการควบคุมปรากฏ ดังนี้ (1) นำผลการประเมินความเสี่ยงที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อใช้กำหนดกิจกรรมการควบคุมอย่างเหมาะสม (2) ผู้บริหารควรจัดให้มีการควบคุมหน้าที่ทุกระดับ ของการปฏิบัติงานตามความจำเป็นอย่างเหมาะสม โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานปกติ (3) จัดให้มีการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมการควบคุมอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ (4) นำผลการประเมินการจัดกิจกรรมการควบคุมที่ได้มาปรับปรุง พัฒนา กิจกรรมการควบคุมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ พนารัตน์ วสุวัฒน์ศรี (2551) ที่ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานการควบคุมภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพบว่า ควรดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ และมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานการควบคุมภายในทุกขั้นตอนตามมาตรฐานของการควบคุมภายใน

4) สารสนเทศและการสื่อสาร แนวทางใน

การบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านสารสนเทศและการสื่อสารปรากฏ ดังนี้ (1) มีการจัดระบบสารสนเทศและการสื่อสารเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่เพียงพอเหมาะสม และเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ (2) ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมภายใน (3) จัดลำดับความสำคัญของสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของสารสนเทศและ

การสื่อสาร (4) ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาได้รับข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับงบประมาณในการดำเนินงานในสถานศึกษา (5) จัดให้มีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือ และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณอยู่เสมอ สอดคล้องกับ ธนพร ชูจิตต์ประชิด (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับการควบคุมภายในระบบสารสนเทศทางการบัญชี ภายใต้ระบบบริหารงานการเงินการคลังภาครัฐของหน่วยงานราชการ พบว่า สภาพแวดล้อมการควบคุมในด้านปรัชญาและรูปแบบการทำงานของผู้บริหารด้านความซื่อสัตย์และจริยธรรมในการบริหารและการปฏิบัติงาน ด้านการกำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ ด้านโครงสร้างของหน่วยงาน ด้านนโยบายการบริหารและการพัฒนาบุคลากร โดยรวมมีการปฏิบัติที่ดีพอสมควรแต่มีข้อบกพร่องอยู่บ้าง หน่วยงานราชการส่วนใหญ่มีระดับการควบคุมภายในระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่ดีพอสมควรแต่มีข้อบกพร่องอยู่บ้าง และปฏิบัติตามสอดคล้องตามแนวการควบคุมทั่วไปและการควบคุมระบบงาน โดยมีระดับการควบคุมภายในทางด้านการแบ่งแยกหน้าที่ที่สูงที่สุดซึ่งจะช่วยป้องกันความเสี่ยง และช่วยให้การควบคุมภายในของระบบสารสนเทศจะมีประสิทธิภาพขึ้น ในส่วนกิจกรรมการควบคุมภายในที่จำเป็นและเหมาะสมกับหน่วยงานราชการมากที่สุดคือ ด้านการควบคุมซอฟต์แวร์ระบบ เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการควบคุมภายในกับระดับการควบคุมภายในระบบสารสนเทศทางการบัญชีพบว่ามีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ ถ้าหน่วยงานราชการมีสภาพแวดล้อมการควบคุมที่ดีจะสร้างรากฐานที่ดีให้กับระบบการควบคุมภายในซึ่งจะส่งผลให้องค์ประกอบการควบคุมภายในดีขึ้น จึงเสนอแนะว่าควรวางระบบการควบคุมภายในระบบสารสนเทศทางการบัญชีควรคำนึงถึงพันธกิจ เป้าหมาย ลักษณะการดำเนินงาน ลักษณะขององค์กรเพื่อช่วยให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน

5) การติดตามประเมินผล แนวทางในการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณในสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐาน ด้านการติดตามประเมินผลปรากฏ ดังนี้ (1) ให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบแต่ละฝ่ายรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นประจำทุกเดือน (2) แต่งตั้งคณะทำงานติดตามประเมินผลเพื่อส่งเสริมให้มีการติดตามประเมินผลอย่างครอบคลุม และเป็นระบบ (3) นำผลการประเมินที่ได้ไปปรับปรุง พัฒนาการควบคุมภายในของสถานศึกษา (4) จัดให้มีการรายงานการประเมินผลต่อสาธารณะเป็นประจำทุกปี (5) จัดให้มี

การระดมความคิด เพื่อรับทราบปัญหาข้อบกพร่องและแนวทางแก้ไขปรับปรุง พัฒนา การบริหารงานงบประมาณสอดคล้องกับ พะยอม สาสกุล (2550) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นในการติดตามประเมินผลการควบคุมภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง พบว่า ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบายและวิธีปฏิบัติเพื่อความน่าเชื่อถือของระบบรายงานว่ามีประโยชน์และเกี่ยวข้องกันหรือไม่ และไม่ให้ความสำคัญในการตรวจสอบ และการสอบทานรายงานกับข้อมูลในรายงานว่ามีประโยชน์และเกี่ยวข้องกันหรือไม่ และไม่ได้มีการสอบย้อนหรือกระทอยข้อมูลด้านการดำเนินงานที่ได้จากระบบรายงานทางการเงิน ประกอบกับองค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการตรวจสอบการควบคุมภายใน จึงทำให้ระบบการตรวจสอบและประเมินผลการควบคุมภายในไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร แนวทางการแก้ไข เพื่อให้การติดตามประเมินผลการควบคุมภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพมากขึ้น คือ ผู้บริหารควรให้ความสนใจในการกำหนดนโยบายในการติดตามประเมินผลการควบคุมภายใน ให้มีการเปรียบเทียบข้อมูลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริงกับข้อมูลในการประมวลผลตลอดจนจัดให้ความรู้ความเข้าใจและคู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประเมินผลการควบคุมภายในแก่บุคลากรในองค์กรให้เพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ควรมีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ให้ความรู้ สอนงานให้ครูที่รับผิดชอบงานด้านงบประมาณได้มีการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเงิน การบัญชีของโรงเรียนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งขอให้มีการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบจากเขตพื้นที่การศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยดูแลและแก้ไขปัญหาอย่างทั่วถึง
2. ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรดำเนินการให้มีการร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายในการดำเนินงานกำหนดกระบวนการประเมินความเสี่ยง วิเคราะห์ความเสี่ยง และแนวทางการบริหารความเสี่ยง จัดประชุมเพื่อชี้แจงบุคลากรในสถานศึกษา ในการระบุปัจจัยเสี่ยงและแนะนำวิธีการวิเคราะห์ความเสี่ยงในกรณีต่าง ๆ จัดให้มีการควบคุมความเสี่ยงร่วมกัน และส่งเสริมให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์งาน ปัญหา เพื่อร่วมกันประเมินความเสี่ยง เพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยง

3. จัดให้มีการควบคุมในหน้าที่ ตามความจำเป็น อย่างเหมาะสม โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานปกติ จัดให้มีการติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมการควบคุม อย่างเป็นระบบ สม่ำเสมอ นำผลการประเมินที่ได้มาปรับปรุง พัฒนา กิจกรรมการควบคุมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. จัดให้มีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือ และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณอยู่ เสมอ เพื่อให้สามารถพัฒนาการระดมทรัพยากรและการลงทุน เพื่อการศึกษาของสถานศึกษาให้ตอบสนองต่อความต้องการ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่าง เหมาะสม

5. แต่งตั้งคณะทำงานติดตามประเมินผล กำหนด ให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นประจำทุกเดือน ส่งเสริมให้มีการติดตามประเมินผลอย่างครอบคลุม และเป็น

ระบบ นำผลการประเมินที่ได้ไปปรับปรุง พัฒนา การควบคุม ภายในของสถานศึกษา โดยจัดให้มีการระดมความคิดเห็น เพื่อรับทราบปัญหาข้อบกพร่องและแนวทางแก้ไข ปรับปรุง พัฒนา และควรจัดทำรายงานผลการประเมินผลต่อสาธารณะ เป็นประจำทุกปี

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการควบคุม ภายในด้านการบริหารงานบุคคล และ ด้านการบริหารวิชาการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหาร การควบคุมภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ควรมีการศึกษากาบริหารการควบคุมภายใน ด้านงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเชิงลึกถึงปัจจัย ที่ส่งผลต่อการควบคุมภายในด้านงบประมาณในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กลุ่มนโยบายและแผน. (2553). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2553**. กทม.สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคเหนือ เขต 2.
- คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. (2547). **คำแนะนำ: การจัดทำรายงานการควบคุมภายใน ตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544**. กรุงเทพฯ: สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน.
- ประภาพร ศรีตระกูล. (2550). **แบบฝึกและเอกสารประกอบการเรียนการสอน วิชา 217720 ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา**. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ณรินทร์ ชำนาญดู. (2548). **การบริหารการควบคุมภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธนพร ขุจิตต์ประชิด. (2550). **ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการควบคุมภายในระบบสารสนเทศทางการบัญชีภายใต้ระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐของหน่วยงานราชการ**. วิทยานิพนธ์บัณฑิต มหาบัณฑิต สาขาบัญชี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พะยอม สาสกุล. (2550). **ความคิดเห็นในการติดตามประเมินผลการควบคุมภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง**. รายงานการศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พนารัตน์ วสุวัฒน์ศรี. (2551). **แนวทางการดำเนินงานการควบคุมภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สุภาวดี รักท่วม. (2550). **การศึกษาความรู้และการปฏิบัติของครูและผู้บริหารเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมภายใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด**. วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). **การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้ คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และ วิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550**. กรุงเทพฯ: ชุมชมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.